

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๑๐๖/๗๑๙

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออก ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒
(พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออก ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่
๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ๑ เล่ม

ตามที่ นายกรัฐมนตรี ได้ให้ความเห็นชอบให้มีการจัดประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการ
นอกสถานที่ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ ระหว่างวันที่ ๕ - ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ในพื้นที่ภาคตะวันออก ณ จังหวัด
จันทบุรี และมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ในฐานะรองนายกรัฐมนตรีกำกับ
ดูแลพื้นที่เขตตรวจราชการที่ ๓ และ ๔ เป็นประธานเตรียมการจัดประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการ
นอกสถานที่ดังกล่าว ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้รับมอบหมาย
ให้จัดทำทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออก เพื่อนำเสนอในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

ในการนี้ สำนักงานฯ ขอเสนอเรื่อง ทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกมาเพื่อคณะรัฐมนตรี
ทราบ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) กำกับบริหารราชการสำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอ
คณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว โดยมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ภาพรวม ภาคตะวันออก ประกอบด้วย ๘ จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด
ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว มีพื้นที่ร้อยละ ๗.๑ ของประเทศ และมีประชากรร้อยละ ๗.๕
ของประเทศ สร้างมูลค่าเศรษฐกิจร้อยละ ๑๗.๖ ของประเทศ เศรษฐกิจถูกขับเคลื่อนด้วยภาคอุตสาหกรรม
และภาคการท่องเที่ยวเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน รวมทั้งเป็นแหล่งผลิต
อาหารที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ ผลไม้ สุก รัง และประมง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาอุตสาหกรรม
ที่ผ่านมาก่อให้เกิดปัญหาเรื่องมลพิษบางประการ เช่น ปัญหามลพิษทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย นอกจากนี้
การขยายตัวของเมือง แหล่งอุตสาหกรรม และแหล่งท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดความต้องการใช้น้ำใน
ปริมาณมาก และมีภาวะการขาดแคลนแรงงานทั้งในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม

๒. ปัญหาและประเด็นท้าทาย ภาคตะวันออกมีปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองอุตสาหกรรม เช่น
มลพิษทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย ปัญหาปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการ ปัญหาภาวะขาดแคลน
แรงงานภาคเกษตรและทักษะแรงงานภาคอุตสาหกรรมที่ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาของภาค ปัญหาโครงสร้าง
พื้นฐานไม่เพียงพอต่อการขยายตัวของเมือง รวมถึงการผลิตด้านเกษตรและอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังขาดการ
นำนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่ม และยังใช้แรงงานเข้มข้น นอกจากนี้ การท่องเที่ยวกระจุกตัวในบางจังหวัด

/แหล่งท่องเที่ยว...

แหล่งท่องเที่ยวรอบนอกไม่เป็นที่รู้จักและขาดความพร้อมในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จึงไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้พักค้างในพื้นที่

๓. ศักยภาพและโอกาส ภาคตะวันออกเป็นศูนย์รวมที่ตั้งของอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ และมีแนวโน้มที่จะเติบโตเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมสมัยใหม่ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีท่าเรือน้ำลึกและระบบโครงข่ายการขนส่งทางถนนและรถไฟ ที่สนับสนุนการเปิดประตูการขนส่งของประเทศเข้าสู่ระบบโครงข่ายการเดินเรือนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและเป็นที่รู้จักแพร่หลายในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะพัทยา บางแสน เกาะช้าง และเกาะเสม็ด รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติประเภทป่าเขา น้ำตก และอุทยานแห่งชาติ เป็นแหล่งเพาะปลูกผลไม้หลักของประเทศ โดยเฉพาะทุเรียน มังคุด และเงาะ นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่เหมาะสมแก่การทำประมงน้ำลึก และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง เป็นแหล่งเจียระไนอัญมณีที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียง รวมทั้งมีพรมแดนติดกับชายแดนกัมพูชาที่ใกล้กรุงเทพฯ และพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) มากที่สุด

๔. แนวคิดและทิศทาง ภาคตะวันออกมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นพื้นที่ฐานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมหลัก (Industrial heartland) และเป็นที่ตั้งของท่าเรือน้ำลึกและท่าอากาศยานนานาชาติ เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก นอกจากนี้ ยังเป็นพื้นที่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Southern Economic Corridor และ Southern Coastal Economic Corridor) ที่เชื่อมโยงเมียนมา-ไทย-กัมพูชา-เวียดนาม ซึ่งเป็นเส้นทางลัดโลจิสติกส์ (Land bridge) เชื่อมโยงภูมิภาคอาเซียนกับโลกตะวันตกและโลกตะวันออก นอกจากนี้ ภาคตะวันออกยังเป็นแหล่งผลิตอาหารสำคัญของประเทศ ได้แก่ สุก รัง ไข่ ข้าว และผลไม้ รวมถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติ เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ดังนั้น การพัฒนาภาคตะวันออกระยะต่อไป จะต้องพัฒนาต่อยอดฐานเศรษฐกิจที่มีอยู่ของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และพื้นที่อื่น ๆ ในภาค โดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์และการค้าบริการ ควบคู่ไปกับการใช้ศักยภาพความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำและความพร้อมของสถาบันการศึกษาวิจัย ยกย่องระดับสินค้าการเกษตรและบริการให้มีมูลค่าสูง เพื่อให้ภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นกับดัก “ประเทศรายได้ปานกลาง”

๔.๑ วัตถุประสงค์ (๑) เพื่อกระจายความเจริญและโอกาสทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึงมากขึ้น (๒) เพื่อพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ให้สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาในพื้นที่อย่างยั่งยืน (๓) เพื่อพัฒนาเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม โดยมีความปลอดภัย การจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองมีมาตรฐาน บริการสาธารณะมีคุณภาพ และมีระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองอย่างทั่วถึง และ (๔) เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสร้างความสมดุลของระบบนิเวศ

๔.๒ เป้าหมายและตัวชี้วัด (๑) สัดส่วนคนจนภาคตะวันออกลดลง (๒) สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ลดลง (๓) มูลค่าการลงทุนภาครัฐและเอกชนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น (๔) จำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดที่ได้รับการพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่เพิ่มขึ้น (๕) จำนวนพื้นที่ป่าไม้และป่าชายเลนเพิ่มขึ้น (๖) สัดส่วนพื้นที่ชลประทานและพื้นที่รับประโยชน์ของระบบชลประทานเพิ่มขึ้น (๗) การเข้าถึงระบบประปาเพิ่มขึ้น (๘) คุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และ (๙) ร้อยละของปริมาณขยะที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้น

๔.๓ แนวทางการพัฒนา ๕ แนวทาง

(๑) พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีความทันสมัยที่สุดในภูมิภาคอาเซียน โดยพัฒนาโครงข่ายความเชื่อมโยงด้านการคมนาคม

/ขนส่งหลัก...

ขนส่งหลักให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและเมือง ส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมแห่งอนาคตในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) พัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยี พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลนานาชาติในจังหวัดชลบุรี-ระยองให้เป็นฐานการกระจายรายได้และการสร้างงานให้แก่ชุมชน พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองสำคัญของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่

(๒) พัฒนาภาคตะวันออกให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยพัฒนาการผลิตและการค้าผลไม้ภาคตะวันออก ให้เป็นศูนย์ผลไม้เมืองร้อนแห่งเอเชีย ส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ ได้แก่ สุกรและไก่ในจังหวัดชลบุรีและฉะเชิงเทรา พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งอ่าวไทย ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

(๓) ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว โดยฟื้นฟูและปรับปรุงการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ฉะเชิงเทรา จันทบุรี และตราด ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงเกษตร เชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวโดยชุมชน ฟื้นฟูและอนุรักษ์การท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอม

(๔) พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วให้เป็นประตูและศูนย์กลางทางการค้า การท่องเที่ยว และการลงทุน เชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชา และเวียดนาม พัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ให้เป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้าชายแดนและการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับจังหวัดเกาะกง กัมพูชา พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนบ้านแหลมและบ้านผักกาด อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ให้เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนเชื่อมโยงกับจังหวัดพระตะบองและโพลินของกัมพูชา

(๕) แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและจัดระบบการบริหารจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยบริหารจัดการน้ำเพื่อบรรเทาภาวะฝนแล้งและน้ำท่วมจันทบุรีและตราด ฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้เกิดความสมดุลต่อระบบนิเวศ คัดกรองและฟื้นฟูป่าชายเลน ปะการัง ภูเขาทะเล และป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง โดยเฉพาะจังหวัดที่มีพื้นที่ที่กัดเซาะรุนแรง ได้แก่ จันทบุรีและฉะเชิงเทรา ดำเนินการตามมาตรการการจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัดระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน โดยเฉพาะในบริเวณแม่น้ำสายหลักที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ แม่น้ำระยองตอนบน ตอนล่าง และแม่น้ำพังราดตอนบน พัฒนาและปรับปรุงกระบวนการรวบรวม ขนย้าย และการกำจัดขยะจังหวัดชลบุรีและระยองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๕. แผนงาน/โครงการ กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอแผนงาน/โครงการเบื้องต้นในการขับเคลื่อนทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออก ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) สรุปได้ดังนี้

๕.๑ พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีความทันสมัยที่สุดในภูมิภาคอาเซียน โดยพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากร เทคโนโลยี และนวัตกรรม ให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย อาทิ โครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อม ๓ สนามบิน โครงการพัฒนาเมืองนวัตกรรมภาคตะวันออก (EECi) โครงการจัดตั้งศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติ โครงการส่งเสริมการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย โครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก : นิคมอุตสาหกรรม Smart Park โครงการก่อสร้างท่าเรือชายฝั่ง A ที่ท่าเรือแหลมฉบัง โครงการพัฒนาท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๓ โครงการปรับปรุงทางรถไฟท่าเรือจุลสมิต โครงการเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Park Thailand)

๕.๒ พัฒนาภาคตะวันออกให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่สำคัญของภาคให้ได้ มาตรฐาน อาทิ โครงการศูนย์นวัตกรรมด้านเกษตรอาหาร และ Smart Farm ต้นแบบ โครงการศูนย์นวัตกรรมจากผลิตผลเกษตรภาคตะวันออก โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร โครงการสร้างนวัตกรรมอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปสู่ตลาดโลก โครงการพัฒนาเกษตรกรรมด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (STI for Smart Agriculture)

๕.๓ ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงเกษตร เชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวโดยชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอม อาทิ โครงการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทรา โครงการพัฒนาเส้นทางจักรยานเพื่อสุขภาพและการท่องเที่ยว "Bike for All" โครงการพัฒนาศักยภาพธุรกิจบริการที่มีมูลค่าสูง ได้แก่ ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจบริการสุขภาพ (สปา นวดเพื่อสุขภาพ ดูแลผู้สูงอายุ กายภาพบำบัด) ธุรกิจก่อสร้าง/วิศวกรรม และธุรกิจดิจิทัลคอนเทนต์ โครงการบูรณะซ่อมแซมและพัฒนาโบราณสถาน โครงการบูรณะซ่อมแซมและพัฒนาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

๕.๔ พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ ถนนสายแยก ทล.๓๔๘ – บ.ป่าไร่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ถนนสาย กค ข และ คค ผังเมืองรวมเมืองตราด จังหวัดตราด โครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โครงการขยายการค้าการลงทุนชายแดนและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โครงการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมตลาดการค้าชายแดนกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก

๕.๕ แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและจัดระบบการบริหารจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อาทิ โครงการก่อสร้าง/ปรับปรุงแหล่งน้ำ เพิ่มพื้นที่ชลประทาน ป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้งในพื้นที่ภาคตะวันออก โครงการเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย พื้นที่พญาและนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ทั้งนี้แผนงาน/โครงการยังเป็นเพียงข้อเสนอเบื้องต้นที่จะนำไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาภาคตะวันออกแบบบูรณาการที่สมบูรณ์ ภายใต้กระบวนการและกลไกการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการระดับภาค ๖ ภาค ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไปด้วย ขอขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ:

(นายปรเมธี วิมลศิริ)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง

โทรศัพท์ : ๐-๒๕๒๖-๗๐๗๔ ต่อ ๒๐๑ หรือ ๐-๒๕๒๖-๒๓๒๔

โทรสาร : ๐-๒๕๒๖-๒๔๖๗

E-mail : sqmmai@nesdb.go.th